

Superstiții, demonologie și practici magice la ucrainenii maramureșeni

Irina Liuba Horvat

Din cele mai vechi timpuri, oamenii, studiau lumea înconjurătoare în care trăiau. Ei observau cele mai diferite fenomene, care, în mare măsură, influențau viața lor, fertilitatea pământului sau schimbarea vremii. Cele observate erau analizate, sistematizate și concluzionate. Fenomenele și caracteristicile tipice, care, de obicei, se repetau, erau învățate și memorate, după care erau folosite în viața de toate zilele. Astfel, s-a format codexul (calendarul) credințelor legate de viața de toate zilele, gospodăresc, al prognozei etc.

Toate fenomenele și credințele se spiritualizau. Strămoșii noștri considerau că există în spatele acestora duhuri bune - care ajută la păstrarea vieții și a oamenilor pe pământ - și duhuri rele, care, prin orice mijloace, aduc răul și nefericire în viața omului. Tocmai de aceea credința în duhuri, în lupta dintre bine și rău, în posibilitățile și puterea supranaturală a acestora (într-un cuvânt: credințele și superstițiile) făceau parte inseparabilă din viața cotidiană.

La nivelul credințelor magico-mitice, imaginarul legat de ființele demonice are în centrul său figuri precum "lisne" (frumoasele pădurii), "zbișce" (copilul care s-a născut mort, fără vreme și moare nebotezat - strigoi), "vovkun" (omul - lup), "vișciunke" (ursitoarele), urma rea, "bosorkania" (strigoi), "vorojke" (vrăjitoarele). Ca practici magice, erau vrăjile pe ursită (legarea măritişului), furatul laptelui, vrăjile la mort - cu funia spânzuratului, cu apa mortului, descântecul de deochi, practicile de apărare (cu sare, usturoi - "ceasnok"); folosirea ierburilor de leac contra sterilității feminine sau ca metode contraceptive sau abortive.

Sistemul tradițional al ucrainenilor de asigurare a bunăstării traiului acorda un rol deosebit de important produselor animaliere, iar acest lucru s-a reflectat asupra întregii culturi a populației etnice ucrainene. Astfel, pentru a apăra animalele de tot felul de nenorociri, țărani s-au folosit nu numai de cunoștințe raționale, ci și de obiceiuri și acte magice, care corespundeau cu unele cicluri de muncă, ele efectuându-se cu ocazia unor sărbători, ceea ce le conferea o pondere sărbătorească, gospodărească și de stabilitate.

Iată ce am aflat de la Gheorghe Ostaș (Dritar) 70 de ani din Ruscova. „Eu am fost păstor 37 de ani. Și acum sunt. Îmi aduc aminte că mai demult, înainte ca oile să fie trimise la pășunat, erau strânse în coșară, se chema popa să facă rugăciune, după care se aprindea tămâia și se afumau oile. Mai apoi se lua un mestecăn și se planta în coșară, iar împrejurul acestuia se mai plantau niște flori galbene, care creșteau pe malul râului, după care oile trebuiau să treacă peste ele. Se spunea că tămâia apăra animalele de „vidme”, de rău și de animalele sălbatice, iar mestecănușul și florile - să fie pășunat bogat. Asta se făcea de *Ivandely* (Sf. Ioan)”.

De *Stricenia*, lumânarea sfințită de la biserică, era adusă acasă și cu ea se afumau animalele și ograda pentru a le apăra de vidme și de alte rele. Se spunea că în această zi vidmele și alte duhuri rele iau laptele de la vacă, trimiteau tot felul de boli la animale, de aceea se afumau. Tot așa se făcea și de *Blagoveșcenie* (Bunavestire).

Legende. *Luptele haiducilor din Carpați au generat o multitudine de opere folclorice - povestiri mitice sau eroice, legende. Un interesant model narativ comun de biografie folclorică întâlnim în tradițiile românești despre haiducul Pinteazul, maramureșean și el, și, respectiv, în tradițiile carpatice și bucovinene despre haiducul ucrainean Olexa Dovboș (1741-1742). Acești doi eroi au în comun aceeași biografie "model": nașterea haiducului, originea socială, copilăria, dobândirea puterii și a faimei eroice, dezvăluirea secretului invulnerabilității, trădarea și moartea eroului. Biografia lui*

Olexa Dovboș a circulat în multe variante locale sau în episoade disparate în toate teritoriile ucrainene carpatice și în România, în așezările cu populație ucraineană din Bucovina și Maramureș.

Legenda despre Olexa Dovboș, care a fost cel mai reprezentativ *opryșok* (haiduc), a dăinuit și s-a înrădăcinat pretutindeni în tradiția orală și s-a răspândit, păstrându-se până astăzi.

Nașterea, originea socială și copilăria (săracă) a lui Olexa Dovboș sau Dobosciuc, Dovbușciuc arată că el a fost “fructul dragostei de o vară dintre ciobanul slugă și fata stăpânului, Foca Șumeiv”, căruia îi aparțineau munții Ciornohora¹. Alte legende despre Dovbuș povestesc că ar fi fost fiul unei văduve sau al unui păstor sărac. Această legendă corespunde, în general, cu datele istorice: Olexa Dovbuș s-a născut în 1719 sau, aproximativ, la începutul secolului al XVIII-lea, în satul Pecenizsin, raionul Kolomeja, într-o familie de țărani săraci Vasile Dovbuș, iobag la nobilul Gavril Tverdiuk.

Despre forța extraordinară a lui Dovbuș și despre hotărârea lui de a deveni haiduc ne povestește Maria Bumbar, 65 ani, din Ruscova: „Când s-a hotărât să devină *opryșok* (haiduc) Olexa a luat toporișca și s-a dus în pădure. Acolo s-a întâlnit cu un om tare bătrân, care l-a întrebat ce face în pădure. Olexa i-a răspuns că vrea să devină haiduc (*opryșok*). Bătrânului i-a plăcut răspunsul lui Olexa, a început să-i povestească despre greutățile pe care le va întâmpina dacă alege un astfel de drum și îi promite nemurirea, dându-i tinerețea și forțele sale”.

O altă variantă: „S-a gândit Olexa să se facă haiduc, a luat toporișca cu el și s-a dus în pădure. Acolo s-a întâlnit cu un bătrân, care i-a cerut toporișca și cămașa. Apoi, bătrânul a făcut o tăietură pe spatele lui Olexa, i-a pus niște ierburi pe locul tăiat, după care tânărul a căpătat o putere neasemuită. Bătrânul i-a spus să se răzbune pe cei care îi asupresc pe sârmani, să nu verse sânge nevinovat și să se apere de dragoste, deoarece ea îi va aduce moartea. Olexa a fost de acord cu aceste condiții și, astfel, a devenit nemuritor”.

Despre moartea lui Dovboș se spune că l-a vândut iubita lui. Prietenii, haiducii l-au prevenit să nu aibă încredere în iubita sa, dar el nu i-a ascultat. „Într-o zi, mergând la iubita lui, numai ce deschise ușa că a și fost împușcat chiar în piept. Haiducii l-au întrebat de ce nu a omorât-o, iar el le-a răspuns: „Cum puteam s-o omor când am iubit-o atât de mult?”.

O altă variantă despre forța lui Dovboș: „Numai ce s-a urcat Dovbuș pe Ciornohora (Hoverla, Doboșanka, Stih, sau Pop Ivan) cu oile că a și început o mare furtună, aveai impresia că norii se vor rupe și vor acoperi munții. Apare Dumnezeu (sau Sf. Gavril, Sf. Ilie) pe un car tras de 4 cai și tot azvârle cu foc în stânca după care s-a ascuns dracul. Olexa, observând comportamentul dracului și văzând că D-zeu nu poate să se descurce cu acesta, a luat pușca și l-a împușcat pe drac. Se dă jos D-zeu din car și îl întreabă ce vrea în schimbul ajutorului, iar Dovbuș îi răspunde că vrea să aibă o forță așa de mare încât nimeni să nu-l poată doborî, și ca nici un glonte să nu-l poată omorî, numai cu cel de argint, sfințit de 12 preoți la 12 slujbe” (Ana Bencar, 73 ani, Ruscova).

Tot despre Olexa Dovbuș circulă o serie de legende despre comoara pe care haiducii și Dovbuș ar fi ascuns-o în Ruscova. Iată ce ne povestește Gheorghe Ostaș (zis Dritar), de 70 de ani, din Ruscova: “Mai demult, când s-a întors tatăl meu (Ostaș Mihai) din primul război mondial, după ce a fost demobilizat, împreună cu camarazii lui venea spre casă și s-a oprit în satul Bila Richka (Râul Rece, Ucraina) să bea ceva la o crâșmă. S-au așezat la masă și au cerut crășmarului să le dea câte o țarie, iar acesta le-a răspuns că îi servește dacă îi spunem de unde suntem. Eu i-am răspuns că pot să-i spun că, oricum, nu suntem din zonă, suntem din Ruscova. Crășmarul mi-a răspuns: Știu zona văii Ruscova

¹ V. Hnatiuk, *Narodni opovidannia pro opryškiv*, în *Etnohrafičnyi zbirnyk*, Lvov, 1910, vol. 26, p. 178; Ioan Rebușacpă, *Curierul ucrainean*, Anul VIII, nr. 87, 2001, p. 14.

foarte bine din descrierile făcute de strămoșii mei, deoarece unul dintre ei a fost haiduc (opryshok) și a luptat pe acolo, alături de Olexa Dovbuș, împotriva domnilor și mai ales că pe teritoriul Ruscovei (pe dealul Dil), în locul numit Kolnyk 2 (erau 9 kolnyke), au îngropat o mare comoară de aur. Cine va descoperi comoara va fi cel mai bogat om din zonă. Auzind despre comoară, după venirea acasă, împreună cu ceilalți camarazi ne-am gândit să descoperim aurul și să-l împărțim frățește. Nu am reușit s-o găsim, nici eu, nici prietenii din Ruscova, cu toate că am căutat multă vreme. Se spune că iese la suprafață cu ocazia sărbătorilor religioase și, atunci, aurul purifică. Am transmis și fiilor mei această poveste, poate o vor găsi într-o bună zi”.

Existența legendei comorii ascunse de haiduci o pot confirma și eu, Liuba Horvat, autorul acestui articol. Acum câțiva ani în urmă am fost contactat de către Chereș Mihai din Ruscova (decedat), care mi-a propus să fac rost de un detector de metale și să mă duc cu el pe locul numit Drahmirov, unde există și în prezent urmele unui șanț săpat și că știe sigur că acolo vom găsi aurul ascuns de haiduci, iar, apoi, după ce-l vom descoperi, vom împărți comoara între noi doi. După o discuție amicală, i-am explicat că acest lucru nu este real și că detector nu am cum să fac rost pentru că trebuie aprobări. Omul a rămas, totuși, cu convingerea că comoara există și cândva cineva o va descoperi.

O altă legendă legată de numele Berezun și porecla Dritar ne-a fost povestită tot de Gheorghe Ostaș. Astfel, se spune că, mai demult, o femeie săracă s-a dus la muncă cu un copil nou-născut în brațe. De foame și oboseală, a murit. Trecând pe lângă ea niște localnici și văzând că femeia a murit, au luat copilul și l-au dus în sat, dar neștiind numele mamei au încercat să-i dea copilului un nume. S-au gândit ei și s-au tot gândit, iar, la un moment dat, unul din săteni a propus să se numească Berezun. Sătenii l-au întrebat de ce a găsit tocmai acest nume, Berezun, iar el le-a răspuns că așa trebuie să-l cheme deoarece a fost găsit sub un mesteacăn (bereza). Așa îi e soarta și numele i se potrivește. Așa a apărut în Ruscova numele de Berezun.

”Iată cum am primit porecla de Dritar. Mai demult, m-am dus cu oile la păscut și, la un moment dat, am adormit cu pipa în gură. Eu fumam pipă mai demult. Când m-am trezit, am văzut că nu mai am pipa în gură, copiii care erau și ei cu oile mi-au furat-o ca să poată să rădă de mine. Îi întreb pe copii dacă nu mi-au văzut pipa. Iar ei mi-au răspuns speriați că nu au vrut să facă nici un rău, dar, fără să vrea, au scăpat-o pe jos și pipa s-a zdrobit. Mi-au răspuns vinovați că o s-o repare (o s-o drotuiască), de unde așa mi-a și rămas porecla în sat” (Dritar - de la drot).

Descântecul.

Este o specie a literaturii populare ritmate, conținând formule magice care, acompaniate de practici corespunzătoare, serveau, de obicei, ca auxiliar al medicinei primitive.

Descântecul sunt o formă încă vie a folclorului: mulți sunt cei care își aduc aminte de descântecul de deochi (practicate, de obicei, de persoane în vârstă, poate chiar membri ai familiei) la care au asistat - ca spectatori sau chiar "beneficiari" - în cazul unor dureri de cap sau stări de slăbiciune apărute din senin. Pe de altă parte, pentru a putea cerceta aceste descântecuri (unul din izvoarele importante, prețioase și pure pentru istoria și limba poporului nostru), trebuie demistificate și analizate dintr-o perspectivă exterioară sferei simplei superstiții populare, ceea ce nu e tocmai simplu, știut fiind faptul că împărtășirea secretelor acestui meșteșug "profanilor" se face, în general, cu multă prudență de către descântătoare, căci acestea riscă să li se ia "darul" de a-l practica. Mulți susțin că deochiul există, e real și l-au trăit, precum au trăit și reversul: descântatul de deochi, care este la fel de real și, efectiv, vorba străbunicilor, "îți ia cu mâna". Se spune că dacă simți că ești deochiat și nu ai pe cineva lângă tine care să te descânte, atunci trebuie să spui "Tatăl nostru" și...trece. Dar, spune obiceiul, e mai bine ca deochiul să ți-l ia o persoană cu leac.

Se spune că îți ia deochiul asupra lui, de aia are leac! După ce ți se ia deochiul, adică după ce s-a spus "Tatăl nostru" sau descântecul, trebuie să schimbi locul în care stăteai.

Alte superstiții legate de deochi: până la vârsta de un an, copiii nu trebuie lăsați să se uite în oglindă pentru că se pot deochia singuri; un usturoi prins cu o ață roșie la gâtul sau căciulița copilului îl ferește pe acesta de deochi; o ață roșie prinsă la încheietura mâinii copilului alungă deochiul etc.; orice obiect de aur (purtat la gât, ureche sau la mână) atrage energia negativă a deochiului, deci are efectul de protecție. La fel, se spune că ai putea fi deochiat atunci când apar următoarele semne: din senin, te doare puternic capul și caști în continuu, fără să-ți fie somn; fără motiv, îți curge sânge din nas sau ai stări de vomă; pe neașteptate, ți se congestionează fața, îți țiuie urechile și ai temperatură.

Noaptea de Sfântul Andrei este considerată un moment potrivit pentru vrăji și farmece (la fel, nopțile Rusaliilor, Crăciunului, Anului Nou, Bobotezei, Sf. Gheorghe, Sânzienelor etc.). În aceste nopți se practica magia premaritală (în special, de către fetele de măritat). Cu timpul, aceste practici magice au devenit obiceiuri comune, însușite de întreaga comunitate sătească. Practicile magice legate de ghicitul premarital se bazează pe credințele populare în capacitățile profetice ale unor animale de casă (pisică - purtătoare de noroc, porc - prevestitorul sorții) și pe vrăji care au la bază extragerea sorților, unde obiectele extrase sunt interpretate simbolic.

În *Magia erotică*, practicile populare sunt folosite în scopul de a provoca, ațâța și a menține dragostea ființei iubite sau, dimpotrivă, de a pune capăt unei iubiri nedorite. Această magie se practica de persoana iubită, părinți, rude sau de vrăjitori și cuprindea atât elemente de magie albă, cât și de magie neagră. La farmece apelau și cei căsătoriți, când între soți interveneau perioade de răcire a sentimentelor sau de teama destrămării căsniciei. Pe primul loc erau descântecul și incantațiile magice adresate unor elemente sacre ale cosmosului: Soarele, Luna, apa neînceptută, roua etc.² Pentru unele descântecul de dragoste se apela și la ajutorul rugăciunilor, iar ca anexe la textele de incantație se foloseau obiecte miraculoase ca: mătrăguna; scaiul vânăt, apa de izvor etc., precum și la unele accesorii de îmbrăcăminte sau figurine.

În afară de cele bine cunoscute, care se practicau în seara de Sfântul Andrei (strânsul la fântână, grohăitul porcilor, numărul parilor), sunt cunoscute și altele. De exemplu, se mai practica și "Scosul parului" (*kulja*) și folosirea acestuia, cu ajutorul vrăjii, pentru a-l atrage pe cel ales, astfel: se scotea parul din gard, se aducea în casă și, cu ajutorul a 9 ace de scai vânăt (*sciუმene zilja*) și a incantației de rigoare, repetate de 3 ori, începea vraja. Aceste incantații și accesorii folosite se practică și în cazul vrăjilor legate de destrămarea unei căsniciei sau răcirea relațiilor dintre soți (aici fetele foloseau, deja, elemente de magie neagră, și anume: acele scaiului). Acest act magic se practica în ziua de Sf. Andrei și de Rusalii, în special de către fete sau de mamele care doreau să-și mărite fetele.

O altă practică de magie premaritală era *spălarea cu rouă*. Dimineața, înainte de răsăritul soarelui, fata iese afară, își spune rugăciunea, după care se duce și găsește un loc cu multă iarbă și cu flori, se întinde pe jos, se rostogolește și spune incantația: "Rouă mănoasă, de la Dumnezeu dată, // Spală-mă, curăță-mă // Să fiu frumoasă, dulce, dragă, // Așa cum tu te topești de la soare, Așa să se topească (numele băiatului), mama lui, tatăl și rudele lui". Prin practicarea acestei vrăji, fetele rămân curate ca roua dimineții, având mereu succes la băieți și, în același timp, rămân curate și din punct de vedere spiritual, prin rugăciunea pe care o spun înainte de ritual. La români, este echivalentă cu practica "Spălatului de ură", atestată în Maramureș.

---

² Ivan Evseev, *Dicționar de magie, demonologie și mitologie românească*, Editura Amarcord, Timișoara, 1997, p. 245-248.

Spălatul cu rouă se practica de Sf. Gheorghe (*Iurea*) și de Rusalii (*Ivandely*), deoarece, după credințele populare, în această zi, primăvara cobora pe pământ, iar roua care cade în această zi are proprietăți magice: fetele se spălau pentru a fi frumoase, iar bolnavii pentru a se vindeca.

Tot legat de măritiş, pentru a fi curată și frumoasă, se practica spălatul cu flori. Se procedează astfel: înainte de a merge la biserică, se rupe o floare pe care o duci cu tine și o pui pe altar. La întoarcere, floarea se pune în apă curată de izvor, incantând următoarele: “Spală-mă, curăță-mă, // Să fiu frumoasă, veselă, bună, dulce, // Așa cum ești tu vara, să fiu și eu la fel”, după care apa se aruncă într-un râu.

O altă practică magică este spălatul la ciclul menstrual. În timpul ciclului menstrual, te speli cu apă curată de izvor, după care o torni peste tot corpul și spui: “Goală m-am născut, goală mă spăl // Să fiu atât de curată ca și lemnul atunci când se taie din pădure // Curată așa cum m-am născut”. De reținut este faptul că apa folosită la aceste vrăji trebuie să îndeplinească următoarele condiții: să fie adusă de o fată sau de un om curat, în zori de zi, până nu a răsărit soarele, când poteca este acoperită de rouă; să fie luată dintr-un izvor sau apă curgătoare, de unde nu a mai luat nimeni apă în ziua aceea; să nu vorbească cu nimeni, nici la dus nici la întors; vasul în care este adusă apa să fie curat și din apă să nu bea nimeni.

Una dintre cele mai cunoscute practici magice de dragoste este “rugăciunea la mătrăgună” (*nimețea*). Mătrăguna e o plantă, prin excelență, ambivalentă, atât în grila opozițiilor masculin-feminin, cât și a valorilor axiologice benefic-malefic, sacru-profan, divin-demonic³. Se spune că mătrăguna este de două feluri: *mătrăgună neagră* și *mătrăgună albă*. Locul ei în magia albă sau cea neagră depinde de modul în care este culeasă.

Rugăciunea la mătrăgună este practică și de ucrainenii, în plus, față de celelalte etnii, ca instrumente pentru practicarea ritualului se folosește și *macul*, pentru că așa cum macul nu-l poți culege, tot așa nimeni să nu aibă putere să-ți facă rău.

De Sf. Gheorghe (*Iurea*), 4 până la 9 fete se duc în pădure și dezgroapă mătrăguna, o aduc acasă și o pun pe masă. La întoarcerea din pădure, nu au voie să vorbească cu nimeni, deoarece vraja nu mai are putere. Acasă sunt pregătite țuică, zahăr, miere și mac și se începe ritualul. Fetele sărută mătrăguna, o udă cu țuică, îi oferă dulciurile și încep să o laude că este frumoasă, rugând-o să le facă și pe ele la fel de frumoase și dulci cum este și ea, să le ajute să fie primele pe care să le iubească băieții. După acest ritual, în jarul din sobă se aruncă zahăr și mac, iar fetele se spală cu zahăr și țuică; în timp ce din jar iese fum, zic: “să fiu așa de dulce ca zahărul, și așa cum macul acesta nu se poate culege, așa nimeni să nu îmi poate facă rău și să nu îmi dezlege vraja”⁴. Pentru același scop, se culegeau plante, considerate bune pentru vrăji și farmece.

Tot acum este și momentul să se ia măsuri de precauție pentru a preîntâmpina răul provocat de duhurile necurate care vin spre a-i speria pe cei vii. Cel mai temut în noaptea de Sfântul Andrei este strigoiul⁵. De generații, se perpetuează credința că, în această noapte, demonii și spiritele ce nu și-au găsit odihna (strigoii) vin cu puteri sporite și fac necazuri oamenilor, afectează fertilitatea pământului și a animalelor. Drept urmare, în noaptea de “Sântandrei”, oamenii evită să iasă pe ulițele satului, iar băieții și fetele se strâng și păzesc usturoiul. Tot așa, pentru a-i împiedica pe strigoi să intre în casă, oamenii se apără frecând ușile și zăvoarele cu usturoi, care îl alungă pe necurat, și își înfundă hornurile.

³ *Ibidem*, p.245.

⁴ Informații culese de autori din satul Ruscova.

⁵ Acesta e un mort ce nu și-a găsit odihna și este condamnat să rătăcească noaptea prin lume.

Toate aceste practici magice, păstrate foarte bine în satele ucrainene, sunt mărturii credibile despre datinile, credințele și manifestările comunitare, pline de frumusețe și încărcate de sens moral. Nici unui timp nu i-a lipsit magia. Ea a însoțit pașii omului din cele mai vechi timpuri pe toate continentele și poartă un crâmpei sacru, de transcendent, un crâmpei din ceea ce depășește ființa pământeană, pentru a-i vorbi despre supranatural și pentru a-i oferi certitudinea, speranța sau iluzia că poate acționa eficient asupra lumii invizibile⁶.

Deosebit de respectat în lumea rurală este Sfântul Ilie, sfânt războinic al calendarului ortodox⁷, investit de popor cu atributele zeilor: tunetele și fulgerele. Ca și aceștia, el mână un car de foc în timpul furtunilor și își trimite fulgerele către diavoli și păcătoși. La trăsura sa sunt înhămați doi sau patru cai albi, înaripați. Acolo, pe cer, Sfântul Ilie aleargă printre nori, tună, fulgeră și trăsnește. Speriați, dracii se ascund pe pământ: prin pomi, pe sub streșina caselor, în turlile bisericilor și chiar în corpul unor animale, în special, câini și pisici. Dorind să-i alunge și să-i omoare, el îi lovește cu biciul de foc ținut în mâna stângă și pentru a nu-i scăpa nici unul, trăsnește și arborii, oamenii, vitele, casele, bisericile în care s-au ascuns. De aceea este bine ca, în vreme de furtună, ferestrele și ușile caselor să nu fie lăsate deschise, pentru nu se strecura vreo spurcăciune de drac înăuntru și casa să fie trăsnită. Tot așa, în vreme de furtună, este bine să stai în luminișuri și mai bine să te plouă, decât să te adăpostești sub pomi sau lângă căpițe de fân, unde poți fi trăsnit. Pentru a fi și mai sigur, trebuie să-ți faci cruce cât mai des.

Parte din aceste credințe sunt rămășițe păstrate din cele mai vechi timpuri, generațiile trecute ne-au transmis comorile, sentimentele și concepțiile lor despre viață, care se perpetuează și se practică, până astăzi, în lumea satului.

Superstition and magical practices of the Ukrainians from Maramureș County

Abstract

Since ancient times, people studied the surrounding world which they lived in. They observe the different phenomena, which greatly influenced their lives, land fertility or weather change. These observations were very profoundly analyzed. Phenomena and typical features which usually repeats were learned and stored, after which they were used in everyday life. Thus was formed Codex (calendar) beliefs related to everyday life, household etc. forecasting.

---

⁶ R. Muchembled, *Magia și vrăjitoria în Europa din Evul Mediu până astăzi*, Editura Humanitas, București, 1997, p.1.

⁷ Trecut în rândul sfinților pentru minunile pe care le-a făcut în timpul vieții sale pământene